

KÄRNKRAFTSDEBATTEN

Nödbelysning. Om det skulle bli helt mörkt visar de självlysande markeringarna vägen ut.

Thorbjörn Fällidin vid Barsebäcksverket 1976.

Demonstration mot kärnkraften 1980. Protestmarschen gick mellan Lund och Barsebäck.

KRAFTKULTUR

Youtubeklipp

Here is Denmark, shut out of chalk and water
 ■ "Tack ni svenska vaktorn". Sök på "Ernst-Hugo Järegård levererar".

Radioklipp

■ Ulf Adelson vill bada i Forsmark. Sök på "Ulf Adelson vill bada i Forsmark 1985" på sr.se.

Danska kampanjen

■ Ekstrabladetets kampanj finns på ekstrabladet.dk/om_ekstra_bladet/?p=5

Böcker

■ Åsa Moberg: "Så började 80-talet" och "Kärnkraft och sönderfall".

■ Jonas Anshelm: "Mellan kärnkraft och domedag" och "Bergsäkert eller våghalsigt".

Filmer

■ "The China Syndrome". Film om Harrisburg med Jane Fonda och Jack Lemmon.

■ "Into Eternity". Hyllad dokumentär av Michael Madsen om slutförvaring.

"Strålningen från mitt anteckningsblock mäter 0,003 kilobecquerel per kvadratmeter. Jag förstår inte, men jag vet att jag kommer att ha tvångstankar om det här."

FORTSÄTTNING FRÅN FÖREGÅENDE UPPSLAG

Men utanför Asien finns inte en enda ny reaktor, alla är lika gamla som våra.

Tror du att kärnkraftsdebatten är på väg in i kulturen igen?

– Inte på samma aktivistiska sätt, kärnkraften är sin egen främsta motståndare.

Apokalyps, en term inom religionen som ofta kommer på tal i katastrofsammanhang, betyder från början uppenbarelse. Och en apokalyptiker är någon som haft visioner om en nära förestående undergång.

– Undergången åtföljs av olika tecken, som kan vara historiska händelser eller naturfenomen. Det som hänt i Japan kan relateras till något som förberäddar undergången. Jordbävningen, tsunamin, kärnkraftsolyckan. Men de flesta religioner skulle nog akta sig för att dra stora växlar på det som händer i Japan, att det skulle vara en direkt intervention av Gud eller Sa-

tan, säger Ola Sigurdson, professor i tros- och livsåskådningsvetenskap.

Däremot menar han att det apokalyptiska tänkandet går att stöta på i sekulära rörelser – som till exempel anti-kärnkraftsrörelsen, miljörörelsen eller andra rörelser. En teknisk apokalyps.

– De riktar in sig på mänsklig hybris. Jag läser några just nu som varnar för att vi lever i en tid där människan riskerar att utplåna sig själv. Genom en miljökatastrof, eller genom krig. Ska man kalla alla som varnar för dessa problem för apokalyptiker, då har vi ett ganska stort sällskap.

Det finns också något apokalyptiskt över mediernas bevakning av katastrofen i Japan.

– Mycket av tidningsjournalistiken är apokalyptisk till sin natur. Apokalyptisk rapportering kan ge upphov till förtvivlan, överlagda handlingar. Men kan också driva på åtgärder. Det som också skulle vara intressant att läsa om är hur man ser på det här i Japan. De har ett förhållande till radioaktivitet som vi inte har. Denna olyck-

Jeanette Emt, filosof.

an måste frammana bilder av Japans historia, Hiroshima och Nagasaki.

På vägen ut ur Barsebäck måste vi gå på en klistermatta. Vi måste skanna av oss själva. Vi måste stoppa in kameror och block i ett konstigt skåp. Strålningen från mitt anteckningsblock mäter 0,003 kilobecquerel per kvadratmeter. Jag förstår inte, men jag vet att jag kommer att ha tvångstankar om det här när jag ligger vaken på natten.

Sedan står vi i blåsten och tittar upp mot tornen. Vinkar till Maria Taranger som kör iväg med sin bil.

– Det handlar om rädslan för de osynliga krafterna, det osynliga vilddjuret, det som kan drabba oss men som vi inte begriper. Radioaktivitet är lätt att mäta – men den vanliga människan har inte utrustning, säger Jeanette Emt.

Redan på 70-talet fanns bilden av det utbrända landskapet i folks medvetanden. Som i P C Jersilds roman "Efter floden" från 1982, där Stockholms skärgård ödelagts.

– Kärnkraft har stora moraliska proportioner. Skadeverkningar, som inte uppträder i stunden. En människa kan inte tänka 100 000 år framåt i tiden, säger Jeanette Emt.

– Kärnkraften förklarar också hur vi hanterar risker i våra liv. Vad händer om det värsta händer? Det blir totalkatastrof. Men hur sannolikt är det? De som är för framhåller att sannolikheten för att något ska hända är liten. De som är emot pratar om farans magnitud. Det som händer i Japan vet vi inte slutet på än. Vad händer om de får kontroll? Kanske blir faran mer relativiserad. Men precis som efter Tjernobyl kommer många historier att bli skrivna.

TEXT: JULIA SVENSSON
julia.svensson@sydsvenskan.se

FOTO: PETER FRENNESSON
peter.frennesson@sydsvenskan.se

